

Fluchskrift

Cultuurdeelname
van senioren in Fryslân

Aanleiding

Cultuurdeelname gunstig voor welbevinden van senioren

Het **aantal senioren** in Fryslân is de afgelopen jaren toegenomen en neemt naar verwachting de komende tijd verder toe. In Fryslân is op dit moment één op de vijf inwoners 65-plus, in 2030 zal dit één op de vier zijn. Het is van belang dat deze groeiende groep senioren zo lang mogelijk vitaal en zelfstandig blijft. Kunst- en cultuurdeelname kan daarbij van betekenis zijn, want dit draagt volgens **onderzoek** bij aan de gezondheid, het welbevinden en de persoonlijke ontwikkeling van senioren.

Begin 2016 heeft de provincie Fryslân haar inwoners bevraagd naar hun cultuurparticipatie. Gevraagd is hoe belangrijk zij cultuur vinden en in hoeverre zij daar actief mee bezig zijn. En welke belemmeringen zij ervaren bij het bezoeken of het zelf actief uitoefenen van kunst en cultuur.

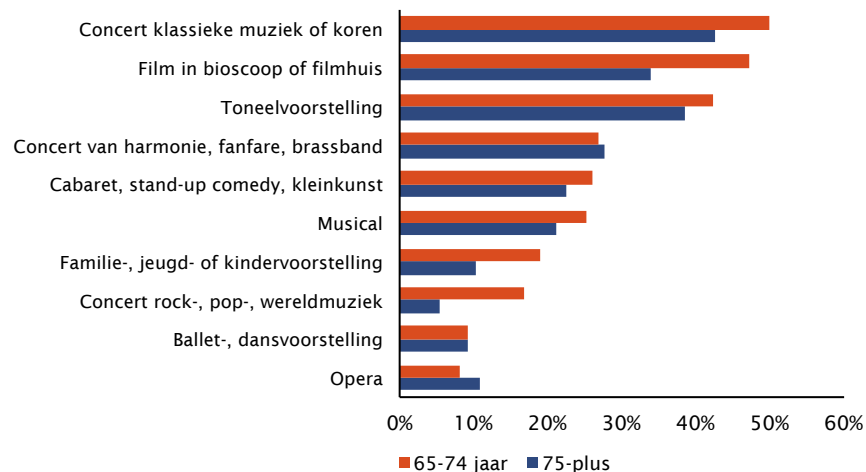
In deze publicatie zoomt het Fries Sociaal Planbureau (FSP) in op de senioren die mee hebben gedaan aan dit onderzoek van provincie Fryslân. Zijn er verschillen in cultuurdeelname tussen de jongere senioren (65-74 jaar) en de oudere senioren (75-plus)? Hoe is de cultuurdeelname van senioren ten opzichte van Friezen jonger dan 65 jaar? Deze publicatie is onderdeel van de 'Staat van Friese senioren', waarbij het FSP in 2016 maandelijks publiceert over specifieke aspecten van senioren.

Jongere senioren vaker naar voorstellingen

82% van de senioren in Fryslân heeft in de afgelopen twaalf maanden tenminste één voorstelling binnen of buiten Fryslân bezocht. Concerten van klassieke muziek of koren, de bioscoop en toneelvoorstellingen bezoeken zij het vaakst. Jongere senioren (65-74 jaar) bezoeken vaker een voorstelling (85%) dan de oudere senioren (77%). Dit geldt voor alle typen voorstellingen behalve voor harmonie- en fanfareconcerten en opera. In vergelijking met de leeftijdscategorie 18-64 jaar bezoeken senioren vaker een concert voor klassieke muziek of koren, concerten van harmonie, of fanfare en operavoortellingen. De jongere leeftijdscategorieën gaan vaker naar een film of popconcert.

Percentage senioren dat in de afgelopen twaalf maanden een voorstelling heeft bezocht, naar voorstellingstype en leeftijdscategorie

Bron: Provincie Fryslân 2016, bewerking FSP

Meest bezochte Friese bioscopen en theaters door 65-plussers in het afgelopen jaar, in %

1. De Harmonie Leeuwarden **46%**
2. De Lawei Drachten **43%**
3. Theater Sneek **34%**
4. Leeuwarder bioscopen **31%**
5. De Bios Drachten **27%**

Dit onderzoek:
1413 respondenten:

Jonger dan 65 jaar
981 respondenten

Jongere senioren (65-74 jaar)
299 respondenten

Oudere senioren (75-plus)
133 respondenten

In de afgelopen twaalf maanden werd een museum bezocht door:

18-64 jaar	56%
65-74 jaar	68%
75-plussers	58%

Cultuur is belangrijk voor mij:

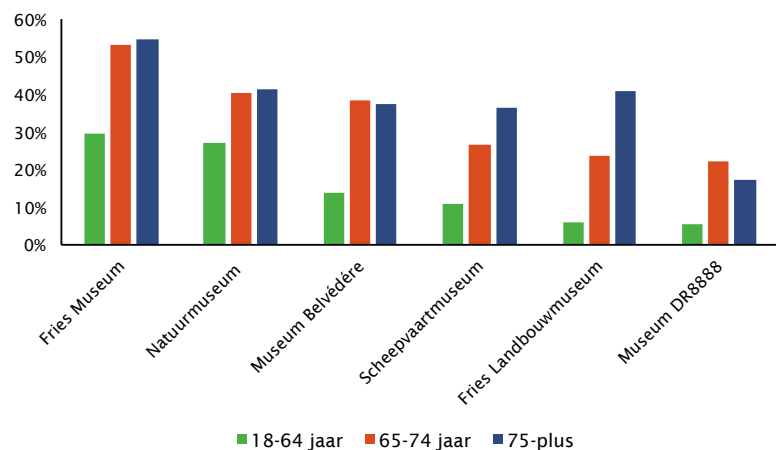
18-64 jaar	63%
65-74 jaar	69%
75-plussers	57%

Friese musea vooral populair onder senioren

Bijna twee derde van de 65-plussers heeft in de afgelopen twaalf maanden een museum binnen of buiten Fryslân bezocht. Bij de Friezen jonger dan 65 jaar is dat lager, namelijk ruim de helft (56%). Ouderen bezoeken vaker een museum binnen de provincie Fryslân, terwijl respondenten tot 65 jaar dit vaker buiten de provincie doen. Meer dan de helft van de 65-plussers is in het afgelopen jaar naar het Fries Museum geweest, tegenover 30% van de respondenten jonger dan 65 jaar. Het Fries Museum is ook het meest bekende museum: dit is bij 83% van de respondenten bekend. Na het Fries Museum wordt het Natuurmuseum het vaakst bezocht. Beide musea worden ook relatief veel door Friezen jonger dan 65 jaar bezocht. Mogelijk komt dat omdat er grote publiekstentoonstellingen zijn geweest.

Het Fries Landbouwmuseum en het Fries Scheepvaartmuseum zijn vooral populair bij 75-plussers. Rond de 40% van hen heeft deze musea in het afgelopen jaar bezocht. Van de doelgroep jonger dan 65 jaar heeft slechts 6% het Fries Landbouwmuseum bezocht en 11% het Fries Scheepvaartmuseum.

Percentage respondenten dat Friese musea heeft bezocht in de afgelopen twaalf maanden, naar leeftijdscategorie

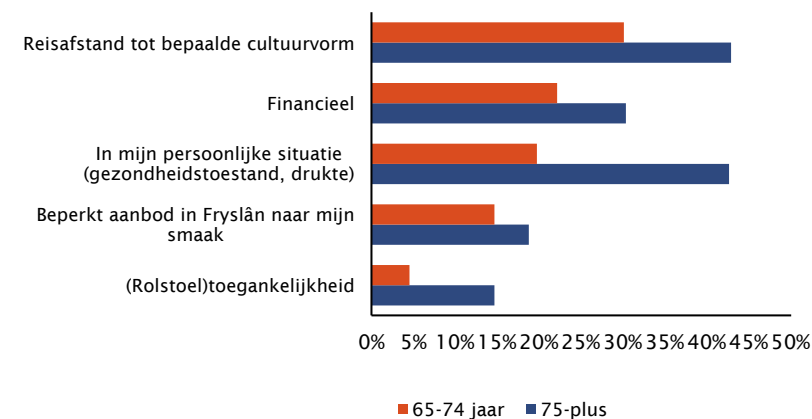

Bron: Provincie Fryslân 2016, bewerking FSP

Reisafstand grootste belemmering voor bezoeken kunst en cultuur

De grootste belemmering voor het bezoeken van kunst en cultuur is zowel voor 65-74 jarigen als voor 75-plussers de reisafstand tot een bepaalde cultuurvorm. Voor oudere senioren is dit een grotere belemmering dan voor de jongere senioren. De persoonlijke situatie, zoals drukte of gezondheid, is vooral voor de oudere senioren een grote belemmering (43%). Voor de doelgroep 65-74-jarigen speelt dit minder een rol (20%). Mogelijk heeft dit te maken met het feit dat 75-plussers vaker te maken hebben met een achteruitgang van de gezondheid en verminderde mobiliteit. Dit wordt bevestigd doordat 75-plussers de (rolstoel)toegankelijkheid drie keer vaker als een belemmering ervaren dan de jongere senioren.

Percentage respondenten dat belemmeringen (naar type) ervaart in het kunnen bezoeken van kunst en cultuur, naar leeftijdscategorie

Bron: Provincie Fryslân 2016, bewerking FSP

Fryslân heeft een ruim cultureel aanbod:

18-64 jaar	70%
65-74 jaar	65%
75-plussers	63%

Het Friese culturele aanbod sluit aan bij mijn wensen en behoeften:

18-64 jaar	46%
65-74 jaar	49%
75-plussers	39%

Senioren zelf het vaakst bezig met muzikale activiteiten

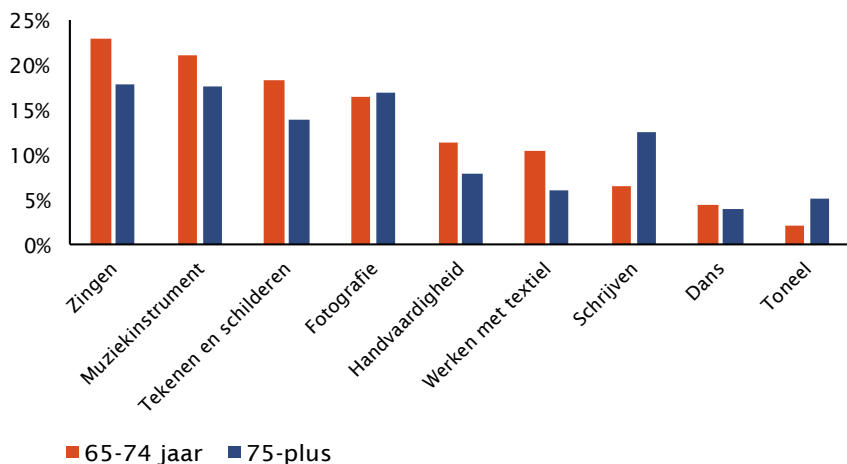
Zingen en een muziekinstrument bespelen zijn culturele activiteiten die Friese senioren het vaakst zelf uitoefenen. Ook tekenen, schilderen en fotografie is populair onder senioren. Deze laatstgenoemde activiteiten worden vaak in niet-georganiseerd verband gedaan. Zingen, toneel en dans worden daarentegen vooral in verenigings- of clubverband uitgeoefend.

De 75-plussers zijn iets minder bezig met kunstzinnige activiteiten dan de 65-74 jarigen. Alleen het zelf schrijven van verhalen en gedichten en toneelspelen hebben ze in het afgelopen jaar vaker gedaan.

Oudere senioren ervaren belemmeringen bij het zelf actief bezig zijn met kunst en cultuur

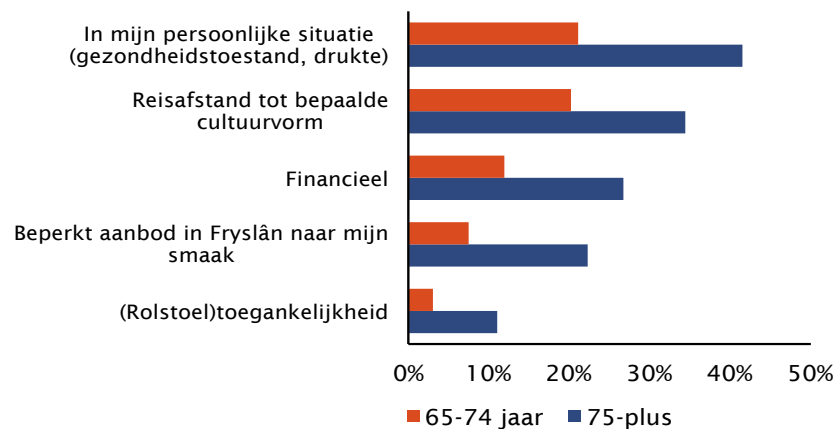
De 75-plussers ervaren meer belemmeringen bij het zelf actief bezig zijn met kunst en cultuur dan de jongere senioren. Ruim 40% van hen ervaart belemmeringen in de persoonlijke situatie, dit zal waarschijnlijk vaak met de gezondheidssituatie te maken hebben. Ook de reisafstand is een grote belemmering voor 75-plussers bij het zelf actief bezig zijn met kunst en cultuur, maar deze belemmering is relatief minder dan bij het bezoeken van kunst en cultuur. Voor het bezoeken van kunst en cultuur zullen zij vaker verder moeten reizen naar een plaats waar een theater of bioscoop is. Zelf actief bezig zijn met kunst en cultuur kan ook thuis of bij een koor of toneelvereniging in de directe woonomgeving. Een kwart van de oudere senioren ervaart financiële belemmeringen, tegenover 12% van de 65-74 jarigen. Meer dan 20% van de oudere senioren vindt dat er een beperkt aanbod in Fryslân is. Van de jongere senioren vindt slechts 8% dat.

Percentage senioren dat aan kunstzinnige activiteiten heeft gedaan in de afgelopen 12 maanden, naar leeftijdscategorie

Bron: Provincie Fryslân 2016, bewerking FSP

Percentage senioren dat belemmeringen aangeeft in het zelf actief bezig zijn met kunst en cultuur, naar leeftijdscategorie

Bron: Provincie Fryslân 2016, bewerking FSP

Positief over:

Leeuwarden
Fryslân
2018

Culturele
Hoofdstad
van Europa

18-64 jaar	59%
65-74 jaar	56%
75-plussers	62%

Slotbeschouwing

Bereikbaarheid cultureel aanbod belangrijk voor oudere senioren

De meeste Friese senioren nemen deel aan culturele activiteiten. Dit betreft zowel cultuurdeelname in actieve vorm (het zelf uitvoeren van kunstzinnige activiteiten) als in passieve vorm (het bezoeken van voorstellingen en musea). Uit onderzoek blijkt dat het deelnemen aan culturele activiteiten gunstig is voor de vitaliteit van senioren. Zij blijven zo deelnemen aan de samenleving en het is positief voor de sociale contacten. Vooral 75-plussers ervaren door verminderde mobiliteit en gezondheidsproblemen belemmeringen bij het bezoeken van voorstellingen en het zelf beoefenen van culturele activiteiten. Naar verwachting zal het aantal 75-plussers in Fryslân de komende jaren sterk toenemen. Om ook deze senioren te laten deelnemen aan culturele activiteiten is het nodig dat de belemmeringen zo beperkt mogelijk zijn. Voor deze groep is het van belang dat culturele activiteiten dichtbij huis beschikbaar zijn of dat het cultureel aanbod in ieder geval gemakkelijk te bereiken is. Voor senioren die minder mobiel zijn, bijvoorbeeld omdat zij niet (meer) kunnen autorijden, kunnen initiatieven op het gebied van vervoer oplossingen bieden voor de bereikbaarheidsproblemen. De komende tijd onderzoekt het FSP samen met Keunstwurk in hoeverre in het huidige kunst- en culturaanbod rekening wordt gehouden met senioren en of er specifiek aanbod is voor senioren.

Colofon

Bronnen:

- Hortulanus, R., Jonkers, M., Stuyvers, D. (2012). *Kunstbeoefening met ambitie*. Landelijk Expertisecentrum Sociale Interventie (LESI).
- Provincie Fryslân (2016). *Cultuurparticipatie in Fryslân 2016*. Leeuwarden: Provincie Fryslân.
- Raad voor Cultuur (2015). *Ouderen en cultuur: een kwestie van waarde(n)*. Den Haag: Raad voor Cultuur.

Auteurs

Wilma de Vries
Sibilla Hoekstra

Contact

wdevries@friessociaalplanbureau.nl
06 446 221 88/058 234 85 00

Opmaak

Jongens van de Jong

FRIES SOCIAAL
PLANBUREAU

Westersingel 4
8913 CK Leeuwarden
T (058) 234 85 00
www.friessociaalplanbureau.nl